C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

40
2
(38)

Informare

asupra unor manifestări naționaliste în rîndul cadrelor didactice de la Școala Medie Mixtă din Bistrița.

Școala medie mixtă din Bistrița, școală unică cu trei secții - română, maghiară, germană, organizată în felul acesta încă din anul 1953, a obținut succese importante pe linia instruirii elevilor celor trei naționalități în mod egal, de asemenea și pe linia înființării cadrelor didactice. Totuși în conștiința unor oameni mai există idei naționaliste, care răbufnesc în manifestări - mai rar decît înainte și mai mult sub forme camuflate. Vă informez asupra unor manifestări petrecute în anul trecut și în anul acesta.

În anul trecut - după instalarea ca directoare adjunctă pe secția maghiară a tov. Nagy Iolan - s-a observat în rîndul cadrelor didactice maghiare o scindare, în sensul că o parte au sprijinit inițiativele întreprinse de dir. iar alții au manifestat ostilitate și s-au dedat la tot felul de bîrfeli. În urma acestui lucru au convocat o ședință a tuturor cadrelor de la secția maghiară la care a participat și șeful secției înv. și cult. tov. Pap Dumitru. Discuțiile au fost lungi și în contradictoriu și chiar ele s-au concretizat mai precis cele două tabere: de o parte tov. Nagy Iolán, Szakaly Elisabeta, Schmeiter Gustav, Nagy Karol și alții care sînt pe lîngă tov. Nagy, altminteri întreprinse de școală, în tabăra opusă sînt soții Schuller Eugen și Iolanda, Gombar Sándor, Fekete Zsolt, Novacek Paul și soția Gyorska. Sînt și unii care nu s-au manifestat nici de o parte nici de alta. Ce fapte s-au desprins: Au căutat ca să discrediteze pe tov. Nagy: Schuller Iolanda bazîndu-se pe relații de prietenie cu familia fostei exploatatori Oláh Szász pe care tov. Nagy le-a spus tot felul de lucruri slabe despre tov. Nagy pe care aceștia le-au răspîndit în rîndul părinților copiilor maghiari. Tov. prof. Gombar și Fekete au căutat să discrediteze prestigiul tov. Nagy în fața elevilor, opunînd în

C.N.S.A.S. DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

ni fata a doi elevi din clasa X-a ~~X~~ ca ~~tov. Mag~~ este o prostie, lucruri pe care le-au făcut. A mai reușit ca grupul acesta de prof. organizeze sindrofii la părinții copiilor unde se discutau tot felul de lucruri și în cazul cercurilor de propagandă și idei naționaliste. Astfel de sindrofii au fost organizate și la prietenul maghiar din Sărata la care din păcate a participat prof. Fekete și el din păcate. Toate lucrurile de acestă natură au ieșit, au căutat să disimuleze lucrurile în discuția unor probleme personale, dar părerea mea fermă e că sub nivelișul acestora se ascunde un naționalism feroce. Și unele fapte ulterioare au dovedit-o.

Astfel, la 15 martie 1959 prof. Schüller Eugen cu ocazia sărbătorii naționale maghiare a cântat în clasă cu elevii imnul național maghiar și imnul sărbesc. La cercetări a recunoscut că a cântat imnul maghiar, nu recunoaște cu ocazia fazei regionale a campionatului școlar de handbal din 7 ale așezat în luna mai, la Bistrița, prof. Fekete Ștefan când s-a desfășurat meciul între echipa unei școli maghiare din Arad și echipa școlii noastre a organizat o galerie cu elevii maghiari din școala de la noi și a susținut echipa din Arad. Acest lucru a scandalizat pe spectatori (Ex. prof. Florescu din școala noastră l-a criticat aspru pe Fekete în cons. pedagogic pentru atitudinea avută.

La începutul acestui an școlar am dat dispoziții diriginților și unele materiale pentru poezia pătrie de clasă. Cercetând situația am aflat în cl. XI maghiară unde este diriginte tov. Schüller Iolanda că tablourile cred. de partid erau puse anapoda, tabloul tov. Gh. Gheorghiu-Dej era așezat după ușă. Am făcut observații asupra profesoarei, însă care a scandalizat-o.

Alt fapt petrecut este următorul: Cu privire la dispoziția Forurilor superioare s-a introdus ca la începutul orelor să se cânte imnul R.P.R. Am remarcat odată această dispoziție. Intr-o zi prof. Schüller Eugen a intrat în clasă, elevii au cerut să cânte imnul, el a refuzat spunând clasei să stea jos.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVA CENTRALĂ

Lucrările au mers așa mocnit, cu mari lacune de culise, care de unde nu puteau fi cunoscute, până-n ziua de 28 dec. 1957 când am avut adunarea organizației de bază. În acea adunare s-a făcut propunerea ca și candidată de partid a tov. Nagy Jolanta. În cadrul discuțiilor tov. prof. Lehócz Arpad a pus întrebarea tov. Nagy: „Cum se vor desfășura ședințele diferite pe limbi ale secției maghiare?" Tov. Nagy a explicat unele cauze a neînțelegerilor. La discuții tov. prof. Lehócz a cerut org. de bază și conducerii școlii ca să se ia măsuri, arătând câteva fapte surprinzătoare și anume: că prof. de la secția maghiară sînt împărțiți în două tabere „tabăra așa zișilor buni maghiari" în frunte cu soții Schüller și tabăra „răilor maghiari" unde cad mîna cei cu vederi democratice în frunte cu tov. Nagy. Mai departe că într-o zi a cumpărat niște cărți de literatură de la chioșcul de cărți, unele cărți erau în limba română, mergînd în sala profesorilor, prof Schüller Eugen i-a spus în față „renegat" pentrucă citește cărți beletristice în l. română. A explicat felul cum se poartă acești așa zișii „buni maghiari" și felul cum îl privesc? A cerut organizației și conducerii școlii să se ia măsuri.

Pe urmă în acea seară cât casă m-am întîlnit cu tov. Pap Ernestin primsecretar al Comit. raional de partid căruia i-am relatat cele petrecute în org. de bază, de asemenea că a doua zi se va ține consfătuire pedagogică de analiză tov. tov. Pap mi-a cerut să anunț cons. ped. pentru a da răgaz Comit. raional de partid să cerceteze lucrurile. - A doua zi am fost chemat de tov. Sóhajda căruia i-am relatat măsurile și care după a venit și a cercetat în școală aceste fapte. Eu m-am însoțit cu tov. Sácsa Virgil secretarul org. de bază, deci mi cunosc constatările făcute.

Ședința cons. pedag. s-a ținut în ziua de 9 ianuarie 1960 la care a participat toate cadrele didactice ale școlii iar din partea Comit raional P.M.R. tov. secretar Sóhajda Gavril. După ce am expus raportul, mi-o au pus întrebări, printre altele tov. Sóhajda mi-a pus și următoarea:

(26)

întrebare: „Care sînt cauzele unor neînțelegeri dintre cadrele didactice de la Secția maghiară?" La care au răspuns următoarele: „Cauzele neînțelegerilor cadrelor didactice de la Secția maghiară, multe discutate și în Consiliul profesoral, mi se par a fi următoarele: Faptul că s-au format anumite tabere, una ași zisilor „buni unguri", una ostracizată de ceilalți și a treia a neutrilor. Că s-a ajuns la această stare de lucruri, partea lor de vină o au și soții Schuller. Această stare de lucruri s-a reflectat și asupra unor părinți, care au luat apoi atitudine față de o tabără sau alta, ceeace a influențat în mod negativ asupra muncii noastre educative și asupra legăturilor dintre școală și familie. Aceste neînțelegeri ale cadrelor didactice de la Secția maghiară au fost cunoscute și de Secția de învățămînt, și tov. inspector șef Pap Dumitru s-a deplasat în școala noastră și mi-a cerut lămuriri asupra cadrelor didactice de la Secția maghiară. S-a ocupat pe larg de această problemă, cu care ocazie s-au luat angajamente serioase din partea celor vizați, dar după ședința noastră, cu ocazia unei ședințe de partid din școala noastră s-a constatat în cursul lunei dec. 1957 că această problemă s-a ridicat din nou, ieșind la iveală lucruri noi, anume aceea că aceste tabere au luat o altă denumire: „tabăra bunilor maghiari" și alta a „vînduților". Acest lucru ne-a dat de gîndit, pentrucă din această poziție, sub acest aspect, sînt cunoscuți în orașul nostru și acest lucru se răsfrînge asupra muncii instructiv-educative. Cauzele adevărate nu le-am putut analiza, dar un lucru e sigur că ele au rădăcini mai adînci și anumite rămășițe și reminiscențe mic-burgheze n-au dispărut încă din mintea unor oameni. Problema națională, dar tratată în tov. pursuit la această ședință nu tratată adevăratele cauze."

Pe baza răspunsului dat de mine, partea a doua a ședinței cons. pedagogic au luat parte la discuții un număr mare de cadre timp de 4½ ore, ceeace au spus este consemnat detaliat în procesul verbal după care vă rog extrageți o copie.

Ce au spus în cauză:

DIRECȚIA ARHIVA CENTRALA CNSAS

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

— că exista cele două tabere, s-a căutat
forma parte să se aducă titul în cinstea lui Nagy
Imre. Deja în partea a II-a a şedinţei lui. Nagy
Carol arată cum Schuller Eugen a determinat pe
părinţii copiilor să facă memorii pentru despărţirea
şcolii – şcolii maghiare, cerînd şcoală separată,
că a cerut în S.U.A. grupul maghiar de stat
şi grupul secuiesc în clasă, că s-a cerut ajutor
R.P.R. la inundaţiile oraşelor, etc.

La sfîrşitul şedinţei concluziile au fost
trase de către tov. I. Vlăgău.

Părerea mea personală e următoarea: Deci
grupuleţ naţionalist maghiar există şi trebuie urmărit
încă de pe timpul lui prof. Schorp. Schuller Eugen
era nedespărţit de acest om, care ţinea [illegible]
felul de şedinţe pe la cercuri, unde tot afară
de doi participanţi şi prof. Somlyai Alex. Deci
Schorp în timpul evenimentelor din Ungaria a
avut manifestări naţionaliste-contrarevoluţionare deschise, de care nu era străin nici Schuller
şi alţii. Mustrările lui Schorp la conducerea acestui grupuleţ erau Schuller Eugen care
a căutat să aducă de multe ori cărţile ungureşti venite mult timp în urmă cum sînt Silagy,
Fekete şi alţii. Numai aşa se explică faptul
că aceşti tineri au avut o serie de manifestări
necunoscute. Nu ştiu: prof. Silagy a fost delegat
la conferinţa lit. Schuller speriindu-se de
consecinţe şi-l mustră să participe la ultimele
lecţii ce vor fi date aici.

Nu pot să spun şi cu mai mult acele auditorii de referate şi discuţii de diferite, în
cadrul cercului. Nu cunosc L. Magyar şi nu
pot intra în probleme de conţinut a lecţiilor.

Cred că unii oameni de la noi cunosc unele fapte dar nu vor să le spună.
Aceştia sînt: Nagy Karl, Schneider Gustav,
Szekacs Elisabeta, poate şi alţii.—

Spre exemplu: vorbind mai o dată despre manifestările naţionaliste ale lui Schuller Eugen,
ca de altfel există, chiar deasă, mai multă

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Următorul fapt: Imediat după evenimentele din Ungaria, discutînd despre acest lucru cu Schuller Eugen, la un moment dat acesta a spus: „Și totuși problema Ardealului, e o problemă care rămîne încă nerezolvată." Spus cu subînțeles lui. Însă el voia să spună cele de mai sus pentru a-l face pe Schuller Eugen să ducă cineva sus pus la Comitetul regional de partid care-l supraveghează.

Acestea sînt faptele cunoscute de mine în această problemă.

Giurgiu, 8 feb. 1960.

Raportul
Dir. Sfatului Popular
Giurgiu